

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії

Ступ М. СТУПНІК

30» 04 2026 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю, які вступають на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(шифр, назва спеціальності)

Кривий Ріг
2026 р.

Програму склав:

1. Канд. екон. наук, доцент Капітула С.В.

(підпис)

Узгоджено на засіданні кафедри фінансів
суб'єктів господарювання та
інноваційного розвитку

Протокол № 9 від «27» квітня 2026 р.

Завідувач кафедри фінансів
суб'єктів господарювання та
інноваційного розвитку

/Ріта КОРОЛЕНКО/

Узгоджено на засіданні вченої ради факультету
економіки та управління бізнесом

Протокол № 12 від «28» квітня 2026 р.

Заступник голови вченої ради факультету
економіки та управління бізнесом

/Євгенія МІЩУК/

ЗМІСТ

	стор.
1. Вступ	4
2. Перелік дисциплін, що виносяться на фаховий іспит	5
3. Порядок проведення фахового іспиту	5
4. Перелік тем та питань з дисциплін, що виносяться на фаховий іспит	6
5. Критерії оцінювання тестових завдань різних рівнів складності	12
6. Рекомендована література для підготовки до фахового іспиту	12

ВСТУП

Мета випробування - виявлення рівня базової професійної підготовки та відбір претендентів до навчання за ступенем бакалавра зі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок згідно вимог стандартів вищої освіти України

Завдання випробування - встановлення фактичної відповідності рівня підготовки здобувача вимогам стандартів вищої освіти України зі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Вимоги до здібностей та підготовленості бакалаврів. Для успішного засвоєння змісту програми для прийому на навчання за ступенем бакалавра зі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, здобувачі вступають на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за іншою спеціальністю. Також здобувачі повинні мати здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природно-наукових, загальнооекономічних дисциплін та дисциплін професійного спрямування.

Метою розробленої програми є надання можливості ґрунтовної підготовки до успішного складання фахового іспиту у вигляді тестових завдань з дисциплін: «Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система», «Банківські операції».

У програмі подано перелік тем та питань, що виносяться на фаховий іспит за означеними дисциплінами, критерії оцінювання тестових завдань різних рівнів складності, рекомендовану літературу для підготовки до фахового іспиту. Фаховий іспит проводиться українською мовою.

1. ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

На фаховий іспит виносяться наступні дисципліни:

1. Фінанси.
2. Бюджетна система.
3. Податкова система.
4. Банківські операції.

2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Прийом на навчання для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за іншою спеціальністю здійснюється відповідно з Правилами прийому до Криворізького національного університету.

Для проведення вступного фахового іспиту для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за іншою спеціальністю створюється фахова атестаційна комісія.

Фаховий іспит проводиться за білетами, що містять питання з дисциплін «Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система», «Банківські операції».

До білета включаються тестові завдання різних рівнів складності: від простих до складних. Тому, кожен учасник фахового іспиту зможе знайти ті завдання, які буде спроможний розв'язати.

Вступний фаховий іспит для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за іншою спеціальністю проводиться у письмовій формі у терміни, затверджені наказом ректора. Під час складання фахового іспиту забороняється користуватися мобільними телефонами, іншими допоміжними засобами та будь-якими літературними джерелами. Форма проведення фахового іспиту спрямована на створення сприятливих умов для об'єктивності оцінювання знань вступників.

3. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

3.1. Фінанси.

Тема: Предмет фінансової науки як пізнання функції фінансів.

Фінансові категорії.

Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад і особливості формування централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів. Фінансові резерви.

Тема: Податки. Податкова система.

Суть і функції податків. Класифікація податків. Види податків і форми оподаткування. Система непрямого оподаткування в Україні. Система місцевого оподаткування в Україні.

Тема: Бюджет. Бюджетна система.

Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Бюджетний механізм фінансового регулювання. Функції бюджету та їх зв'язок з функціями фінансів.

Поняття бюджетної системи. Розподіл доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Основні напрями використання бюджетних коштів. Принципи бюджетного фінансування.

Тема: Бюджетний дефіцит.

Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Класифікація бюджетного дефіциту залежно від виду. Проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту. Методи фінансування дефіциту бюджету. Основні форми бюджетного профіциту. Збалансування бюджету, основні концепції.

Тема: Державний кредит.

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Види державного кредиту.

Тема: Місцеві фінанси.

Сутність та призначення місцевих фінансів. Місцеві фінансові ресурси: їх склад і роль в здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. Структура доходної частини місцевих бюджетів. Джерела надходжень і основні напрямки

використання місцевих бюджетів.

Тема: Фінанси суб'єктів господарювання.

Сутність фінансів підприємницьких структур, їх функції і основи організації. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація. Формування фінансового результату діяльності підприємств.

Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання.

Тема: Страхування і страховий ринок.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервного суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Класифікація основних форм страхування. Функції страхування. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема: Фінансовий ринок.

Сутність фінансового ринку, його роль в мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Класифікація складових фінансових ринків. Види цінних паперів та їх основні характеристики.

3.2. Бюджетна система.

Тема: Сутність, призначення та роль бюджету держави.

Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом.

Склад і структура дохідної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Бюджетний процес та його складові. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Бюджетні потоки та управління ними.

Тема: Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.

Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою: виокремлення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру і форми взаємовідносин між бюджетами.

Види бюджетів. Центральний бюджет держави, його призначення. Місцеві бюджети, їх види. Централізовані регіональні бюджети та бюджети в поселеннях.

Принципи побудови бюджетної системи.

Бюджетний кодекс України.

Тема: Система доходів бюджету.

Методи формування доходів бюджету.

Склад і структура доходів бюджету України, їх класифікація. Правове регулювання формування доходів.

Офіційні трансфери та їх роль у формуванні доходів окремих бюджетів. Державні та місцеві позики. Організація мобілізації доходів бюджету.

Тема: Система видатків бюджету.

Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Процесуальна класифікація бюджетних видатків: функціональна, відомча та економічна. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.

Бюджетне фінансування видатків.

Тема: Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування.

Галузева структура видатків бюджету України на економічну діяльність.

Видатки бюджету на науку, засади та методологічні основи їх фінансування.

Тема: Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.

Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Типи соціальної політики. Склад соціальних видатків. Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах ринкової економіки.

Тема: Видатки бюджету на національну оборону та управління.

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

Видатки бюджету на державне управління, їх склад та засади фінансування. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання фінансових, фіскальних і митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Тема: Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу.

Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту. платоспроможність держави у погашенні боргів і виплаті доходу.

Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик. Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом. Політика реструктуризації державного боргу.

3.3. Податкова система.

Тема: Сутність та види податків.

Сутність податків. Податки в системі доходів державного бюджету.

Функції податків: фіскальна, регулююча, розподільча, контролююча.

Елементи оподаткування. Класифікація податків, систематизація податків за ознаками класифікації.

Податкова система, її склад і характеристика.

Тема: Податок на додану вартість.

Економічна сутність податку на додану вартість (ПДВ). Платники і ставки ПДВ. Умови застосування ставок ПДВ.

Оподаткування експортних операцій. Об'єкт оподаткування ПДВ. Пільги та умови їх нарахування.

Податковий кредит, податкове зобов'язання, порядок їх визначення. Порядок обчислення ПДВ, строки його сплати. Строки подання декларації з податку на додану вартість.

Тема: Акцизний податок.

Платники акцизного податку, об'єкт оподаткування. Перелік підакцизних товарів. Порядок включення акцизного податку у ціни товарів. Методика обчислення сум акцизного податку, що підлягають сплаті до бюджету. Строки сплати акцизного податку та надання розрахунку. Обкладання ПДВ підакцизних товарів.

Тема: Податок на прибуток підприємств.

Платники і ставки податку на прибуток підприємств, об'єкт оподаткування.

Доходи, які враховуються та не враховуються при оподаткуванні прибутку підприємств. Витрати, які враховуються та не враховуються при оподаткуванні прибутку підприємств. Порядок обчислення податку на прибуток підприємств.

Тема: Податок на доходи фізичних осіб.

Суб'єкти та об'єкт податку на доходи фізичних осіб. Доходи, які входять в об'єкт оподаткування. Доходи, які не входять в об'єкт оподаткування. Система ставок податку з доходів громадян. Податкова соціальна пільга. Податкова знижка. Декларування доходів громадян.

Тема: Інші податки.

Склад місцевих податків та зборів і порядок їх встановлення, законодавство України про місцеве оподаткування.

Перелік місцевих податків та зборів. Характеристика елементів оподаткування, порядок їх обчислення і сплати.

3.4. Банківські операції.

Тема: Банківська система України на сучасному етапі.

Рівні банківської системи України, основні етапи її розвитку. Основні функції та інструменти регулювання НБУ. Класифікація комерційних банків за рівнем капіталу та обсягом активних операцій. Особливості функціонування сучасних банківських систем.

Тема: Комерційний банк – головна ланка банківської системи України.

Класифікація комерційних банків. Порядок реєстрації комерційного банку. Ліцензування банківської діяльності. Філії та представництва, порядок їх відкриття. Доходи, витрати і прибуток комерційного банку.

Валютне ліцензування комерційного банку. Мета та зміст виконання активних і пасивних операцій комерційного банку. Економічні нормативи діяльності комерційного банку.

Тема: Пасивні операції комерційних банків.

Склад і структура ресурсів комерційного банку. Характеристика операцій банку з формування капіталу комерційного банку. Недепозитні операції комерційних банків, їх характеристика.

Депозити як джерело формування ресурсів комерційного банку. Вклади до запитання (на вимогу), порядок відкриття рахунків у банках. Строкові депозити. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Порядок отримання кредитів від НБУ. Випуск облігацій комерційними банками. Розрахунки при здійсненні депозитних операцій.

Управління ресурсами комерційного банку на мікро- та макрорівнях.

Тема: Розрахунково-касові операції комерційних банків.

Основи організації грошових розрахунків, їх види. Принципи проведення безготівкових розрахунків. Загальні основи і характеристика операцій комерційного банку з розрахункового обслуговування клієнтів. Види та відкриття рахунків населення.

Визначення форм безготівкових розрахунків. Операції банку з електронними чеками.

Міжбанківські розрахунки. Розрахунки за допомогою спеціальних платіжних засобів.

Тема: Кредитні операції комерційних банків.

Організація банківського кредитування в сучасних умовах. Поняття кредитної політики банку. Умови та форми кредитування. Види кредитів. Суб'єкти кредитних взаємовідносин. Принципи банківського кредитування. Етапи процесу кредитування. Характеристика кредитного договору. Плата за кредит та порядок її визначення. Фактори, які впливають на величину процентної ставки за кредит.

Тема: Операції банків з цінними паперами. Банківські інвестиції.

Задачі комерційних банків на ринку цінних паперів. Фондовий ринок, його структура. Види цінних паперів на фондовому ринку. Загальна характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів. Зв'язок інвестиційних операцій комерційних банків з цінними паперами з позичковими операціями.

Класифікація операцій банків з цінними паперами. Посередницькі операції банків з цінними паперами. Операції банків з векселями. Цінні папери у портфелі банку.

Тема: Обслуговування комерційними банками зовнішньоекономічної діяльності клієнтів. Валютні операції банків.

Характеристика валютних операцій банку. Валютні операції банків, їх характеристика. Відкриття і ведення валютних рахунків. Обмінні операції банків.

Правила використання готівкової інвалюти на території України. Види валютних курсів. Розрахунок крос-курсу при обміні валют. Операції банків з дорогоцінними каменями.

Умови здійснення розрахунків за міжнародними операціями. Форми міжнародних розрахунків.

Управління валютними ризиками, методи їх страхування. Валютні ф'ючерси, свопи, опціони, арбітражні операції, форфейтинг.

Тема: Послуги комерційних банків.

Лізингові послуги. Факторингові послуги. Трастові послуги. Характеристика роботи банків, яка виконується в процесі надання цих послуг. Вексельні послуги комерційних банків.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ РІЗНИХ РІВНІВ СКЛАДНОСТІ

Завдання для фахового випробування складається з 60 тестів трьох рівнів складності:

- 1 рівень складності – простий (20 тестових завдань);
- 2 рівень складності – середній (20 тестових завдань);
- 3 рівень складності – складний (20 тестових завдань).

Оцінюються письмові відповіді вступників за такими критеріями:

- за правильну відповідь на одне тестове завдання 1 рівня складності вступник отримує **0,8** бали. За неправильну відповідь – 0 балів;
- за правильну відповідь на одне тестове завдання 2 рівня складності вступник отримує **1,0** бал. За неправильну відповідь – 0 балів;
- за правильну відповідь на одне тестове завдання 3 рівня складності вступник отримує **1,2** бали. За неправильну відповідь – 0 балів.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фінанси

1. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 368 с.
2. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2015. 546 с.
3. Фінанси підприємств : підручник / за ред. А. М. Поддєрьогіна. 8-ме вид., переробл. та доповн. Київ : КНЕУ, 2013. 519 с.
4. Загорський В. С., Вовчак О. Д., Благун І. Г., Чуй І. Р. Фінанси : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 247 с.
5. Фінанси : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. Київ : Знання, 2008. 611 с.

Бюджетна система

1. Шевчук І. Л., Черепанова В. О., Ставерська Т. О. Бюджетна система : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків : Іванченко І. С., 2015. 284 с.
2. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. / С. Я. Кондратюк, Т. В. Жибер, Г. Б. Коломієць та ін. ; за наук. ред. В. М. Федосова. Київ : КНЕУ, 2015. 454 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua> (дата звернення: 28.04.2026).
3. Опарін В. М., Малько В. І., Кондратюк С. Я. Бюджетна система : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2000. 208 с.
4. Ситник Н. С., Західна О. Р., Стасишин А. В., Шушкова Ю. В. Бюджетна система в таблицях і схемах : навч. посіб. Львів : Апріорі, 2017. 180 с.
5. Сучасна бюджетна система: правила та процедури : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Зубенка. Київ : ІБСЕД, 2017. 184 с.

Податкова система

1. Василик О. Д. Податкова система України : навч. посіб. Київ : Поліграфкнига, 2004. 478 с.
2. Олійник О. В., Філон І. В. Податкова система : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 456 с.
3. Дікань Л. В., Воїнова Т. С. Податкова система. Харків : Вид. ХДЕУ, 2006. 252 с.
4. Довгалюк В. І., Єрмоленко Ю. Ю. Податкова система : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 360 с.
5. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 28.04.2026).

Банківські операції

1. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посіб. 6-те вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2008. 318 с.
2. Банківські операції : підручник / за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, Економічна думка, 2009. 696 с.
3. Котковський В. С., Неізнєстна О. В. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. 498 с.
4. Банківські операції : підручник / за ред. В. І. Міщенка, Н. Г. Слав'янської. Київ : Знання, 2006. 727 с.
5. Банківські операції : підручник / за ред. А. М. Мороза. Київ : КНЕУ, 2008. 608 с.